

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ (НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ)**

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради від «17»
вересня 2021р. протокол № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ДонДУВС
«20» вересня 2021р. № 484

м. Маріуполь – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни в Донецькому державному університеті внутрішніх справ (далі – Положення) встановлює уніфіковані вимоги щодо змісту, оформлення та порядку затвердження складових елементів навчально-методичного комплексу з навчальних дисциплін, передбачених навчальними планами, відповідно до яких здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в Донецькому державному університеті внутрішніх справ (далі – Університет).

Положення розроблено відповідно до чинного законодавства України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства освіти і науки України та організаційно-розпорядчих документів університету за напрямом освітньої діяльності.

Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (далі – НМКНД) – це сукупність навчально-методичних матеріалів, необхідних для ефективного виконання здобувачами вищої освіти робочої програми навчальної дисципліни.

НМК розробляється для належного забезпечення всіх етапів реалізації освітнього процесу в Університеті.

2. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НМКНД складається з таких елементів:

робоча програма навчальної дисципліни;

лекції;

презентаційні матеріали (для демонстрації під час проведення навчальних занять зі здобувачами вищої освіти);

силабус;

методичні рекомендації для підготовки до семінарських / практичних занять
Методичні рекомендації для самостійної підготовки;

методичні рекомендації до підготовки курсових робіт (за наявності);

завдання для проведення підсумкового контролю (модульних контролів, екзаменів, заліків (для заочної форми навчання)

інші види навчально-методичних матеріалів (сценарії квестів, рольових ігор з поясненнями щодо їх проведення, роздаткові матеріали, каталоги ресурсів, ілюстративні матеріали, зразки процесуальних документів тощо).

НМКНД розробляється науково-педагогічним працівником кафедри, за яким закріплено відповідну навчальну дисципліну або групою науково-педагогічних працівників, що включені до складу робочої групи з його розробки.

З метою надання незалежної оцінки щодо якості та відповідності елементів НМКНД вимогам законодавства, він повинен містити 1 внутрішню рецензію та 1 зовнішню рецензію від стейкхолдера (за профілем навчальної

дисципліни). Альтернативним варіантом зовнішнього рецензування може бути включення стейкхолдера (за профілем дисципліни) до складу розробників складових елементів НМКНД.

НМКНД обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри. У випадках, коли до його розробки залучаються науково-педагогічні працівники кількох кафедр, необхідним є розгляд на засіданнях усіх кафедр, які беруть участь у його формуванні. Термін дії НМКНД має відповідати терміну дії відповідної освітньої програми.

Робоча програма навчальної дисципліни.

Робоча програма навчальної дисципліни (далі – РПНД) – документ, який визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньої програми, її зміст, послідовність та організаційні форми вивчення дисципліни, очікувані результати навчання та систему їх оцінювання.

РПНД є основним документом навчально-методичного забезпечення, передбачений освітнім законодавством.

Обсяг РПНД становить від 5 до 20 сторінок у залежності від обсягу дисципліни.

Основним призначенням РПНД є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання тощо;
- встановлення відповідності змісту освіти освітній програмі та стандартам вищої освіти під час акредитації;
- встановлення відповідності при зарахуванні результатів навчання отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), за іншими освітніми програмами у попередні роки, (при поновленні на навчання) а також у неформальній освіті.

РПНД містить:

1. Титульну сторінку.
2. Вступ.
- 2.1. Опис навчальної дисципліни.
- 2.2. Мету та завдання навчальної дисципліни.
- 2.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни.
3. Результати навчання за навчальною дисципліною.
4. Структуру навчальної дисципліни.
5. Програму навчальної дисципліни.
6. Порядок оцінювання результатів навчання.
7. Рекомендовані джерела інформації (базові (основні) та допоміжні).

Зразок оформлення РПНД наведено у додатку 2.

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни має бути доступна здобувачам освіти на початок семестру, а вибіркової – на момент здійснення вибору навчальних дисциплін на наступний семестр (навчальний рік).

РПНД – це нормативний документ закладу вищої освіти, що розробляється науково-педагогічним працівником (як правило, лектором) кафедри, який забезпечує викладання цієї навчальної дисципліни або створеною для цього робочою групою кафедри для кожної навчальної дисципліни на основі Освітньої програми підготовки фахівців відповідних рівнів вищої освіти та навчального плану.

Якщо навчальна дисципліна закріплена в навчальному плані за декількома кафедрами, то РПНД розробляється авторським колективом кафедр.

РПНД розглядається і схвалюється на засіданні кафедри та виноситься на розгляд і обговорення на чергове засідання вченої ради факультету у червні та погоджується з керівником проектної (робочої) групи відповідної освітньої програми.

У випадках, коли до розробки РПНД залучаються науково-педагогічні працівники кількох кафедр, необхідним є розгляд на засіданнях всіх кафедр, які беруть участь у її формуванні.

Якщо навчальна дисципліна викладається здобувачам вищої освіти різних спеціальностей з однаковим змістом, обсягом кредитів та формою підсумкового контролю, то розробляється одна РПНД.

Якщо навчальна дисципліна викладається здобувачам вищої освіти різних спеціальностей з різними обсягами кредитів, формами підсумкового контролю, то розробляється відповідна кількість РПНД.

Для різних форм навчання (денна, заочна) розробляється єдина РПНД із зазначенням у ній розподілу аудиторних занять та самостійної роботи за відповідними формами.

РПНД розробляється на термін дії навчального плану та обов'язково оновлюється (переглядається і перезатверджується) у випадках:

- зміни державних стандартів вищої освіти;
- затвердження нової редакції Освітньої програми;
- внесення змін до навчального плану;
- запровадження нової навчальної технології.

Поточні зміни до РПНД, що стосуються зміни або уточнення програми навчальної дисципліни, системи контролю та оцінювання знань, рекомендованих джерел інформації тощо, вносяться щорічно до початку нового навчального року у вигляді додатку або оновленої редакції РПНД. Зміни схвалюються на засіданні кафедри та погоджуються з керівником проектної (робочої) групи відповідної освітньої програми.

Робочі програми навчальних дисциплін (у пропонуваному форматі) не є об'єктами авторського права та інтелектуальної власності, що впливає зі статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

РПНД укладаються українською мовою та оприлюднюються на сайті дистанційного навчання Університету та ІТС «МІА:Освіта».

РПНД зберігаються на кафедрі, яка забезпечує викладання відповідних навчальних дисциплін у роздрукованому та електронному вигляді. Також примірники РПНД (у кількості не менше трьох) надаються до бібліотеки

Університету.

Лекції

Лекції охоплюють основний теоретичний матеріал однієї або кількох тем навчальної дисципліни, тематика лекцій визначається у РПНД.

Лекція розробляється науково-педагогічним працівником відповідної кафедри (лектором), який несе персональну відповідальність за її якість та підготовку.

Лекція є результатом авторської, науково-творчої діяльності науково-педагогічного працівника.

Текст лекції повинен мати високий науково-методичний рівень та містити необхідний довідковий апарат. Навчальний матеріал має бути пов'язаний з практичними завданнями, мають простежуватись міжпредметні зв'язки. Текст лекції може містити приклади, ілюстративний матеріал, таблиці, що підвищують рівень теоретичного матеріалу.

Оновлення лекцій відбувається у випадку внесення змін до чинного законодавства та у разі потреби актуалізації навчального матеріалу.

Лекція оформлюється з використанням шрифту текстового редактора Word – TimesNewRoman, кегль 14, 1,5 міжрядковий інтервал.

Лекція містить:

- 1) титульну сторінку;
- 2) план лекції (3-4 питання);
- 3) список джерел (нормативна, навчальна, наукова література);
- 4) мету;
- 5) вступ;
- 6) виклад основного матеріалу (відповідно до плану лекції);
- 7) висновки.

Лекції обговорюються та схвалюються на засіданні кафедри. Номер та дата протоколу засідання кафедри зазначається на титульній сторінці лекції.

Зразок оформлення лекції наведено у додатку 3.

Силабус навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни (далі – Силабус) – це документ про взаємовідповідальність викладача та здобувача вищої освіти, який готується для здобувачів вищої освіти з метою пояснення змісту навчальної дисципліни, вимог щодо набуття відповідних компетентностей, результатів навчання тощо.

Силабус формується для всіх навчальних дисциплін навчального плану за відповідною освітньою програмою. Силабус для денної і заочної форм навчання складається окремо.

Силабус містить:

1. Загальну інформацію про навчальну дисципліну і викладача.
2. Опис навчальної дисципліни.
3. Зміст навчальної дисципліни та організація навчання.

4. Перелік видів контролю і порядок оцінки результатів навчання.
5. Перелік рекомендованих джерел.
6. Політика навчальної дисципліни.

Силабус розробляється перед початком навчального року науково-педагогічним працівником, за яким закріплено відповідну навчальну дисципліну.

Проект силабусу узгоджується з гарантом відповідної освітньої програми, затверджується на засіданні кафедри, яка забезпечує викладання навчальної дисципліни.

Силабус підписує/-ють розробник/-и, завідувач кафедри, на засіданні якої його було затверджено, гарант освітньої програми.

Силабус надається здобувачам вищої освіти на першому занятті, зберігається на кафедрі у роздрукованому та електронному вигляді, оприлюднюється на сайті дистанційного навчання та передається до бібліотеки Університету у кількості не менше трьох примірників.

Силабус щорічно оновлюється в частині всіх компонентів, з урахуванням:

- сучасного рівня розвитку освіти і науки; використання сучасних методів і технічних засобів освітнього процесу;
- пропозицій та результатів опитування здобувачів вищої освіти про враження від вивчення навчальної дисципліни;
- пропозицій гаранта освітньої програми та/або науково-педагогічного працівника, який викладає відповідну навчальну дисципліну;
- результатів оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни;
- об'єктивних змін кадрового, інфраструктурного характеру, інших ресурсних умов реалізації силабусу.

Зразок оформлення силабусу наведено у додатку 4.

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських / практичних занять

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських / практичних занять – це навчально-методичне видання, підготовлене науково-педагогічним працівником кафедри, яке визначає порядок підготовки здобувачів вищої освіти до практичних / семінарських занять та містить роз'яснення щодо методики виконання певних видів робіт, необхідних для успішного оволодіння навчальною дисципліною.

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських / практичних занять обговорюються та схвалюються на засіданні кафедри перед початком нового навчального року (навчального семестру).

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських / практичних занять містять:

1. Титульну сторінку.

2. Рекомендації для підготовки до занять.
 3. Плани семінарських / практичних занять.
 4. Практичні завдання до виконання.
 5. Інформацію щодо ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському / практичному занятті.
 6. Список джерел (нормативна, навчальна, наукова література).
- Зразок оформлення методичних рекомендацій для підготовки до семінарських / практичних занять наведено у додатку 5.

Методичні рекомендації для самостійної підготовки

Методичні рекомендації для самостійної підготовки – це навчально-методичне видання, підготовлене науково-педагогічним працівником кафедри, яке визначає порядок підготовки здобувачами вищої освіти самостійної роботи з відповідної навчальної дисципліни та критерії її оцінювання.

Методичні рекомендації для самостійної роботи обговорюються та схвалюються на засіданні кафедри перед початком нового навчального року (навчального семестру).

Методичні рекомендації для самостійної роботи містять:

1. Титульну сторінку.
2. Рекомендації щодо підготовки самостійної роботи.
3. Завдання для виконання відповідно до визначених тем.
4. Порядок та критерії оцінювання самостійної роботи.
5. Список джерел (нормативна, навчальна, наукова література).

Зразок оформлення методичних рекомендацій для самостійної роботи наведено у додатку 6.

Методичні рекомендації до підготовки курсових робіт

Методичні рекомендації до підготовки курсових робіт – це навчально-методичне видання, підготовлене науково-педагогічним працівником кафедри, яке визначає порядок, основні етапи підготовки та захисту здобувачами вищої освіти курсових робіт, зразки їх оформлення, критерії оцінювання та список джерел.

Методичні рекомендації до підготовки курсових робіт розглядаються та схвалюються на засіданні кафедри перед початком нового навчального року.

Методичні рекомендації до підготовки курсових робіт містять:

1. Титульну сторінку.
2. Загальні положення щодо підготовки курсових робіт.
3. Перелік тем курсових робіт та порядок їх вибору.
4. Інформацію про організацію керівництва і порядок рецензування курсової роботи.
5. Інформацію про хід виконання курсової роботи.
6. Інформацію щодо змісту та обсягу курсової роботи.

7. Вимоги до оформлення курсової роботи.
8. Порядок організації та проведення захисту курсової роботи.
9. Критерії оцінки рівня курсової роботи.
10. Додатки (зразок оформлення курсової роботи).

Зразок оформлення методичних рекомендацій до підготовки курсових робіт наведено у додатку 7.

Завдання для проведення підсумкового контролю (модульних контролів, екзаменів, заліків (для заочної форми навчання))

Завдання для проведення підсумкового контролю (модульних контролів, екзаменів, заліків (для заочної форми навчання)) – це систематизований перелік завдань (тестові завдання, теоретичні питання, задачі, ситуаційні завдання тощо) для здійснення контролю рівня засвоєння знань та вмінь здобувача вищої освіти з окремого модуля або навчальної дисципліни в цілому.

Завдання розробляються науково-педагогічним працівником кафедри, за яким закріплено навчальну дисципліну та розглядаються і затверджуються на засіданні кафедри перед початком нового навчального року (семестру).

Завдання містять:

1. Титульну сторінку.
2. Загальні положення щодо їх організації та проведення.
3. Перелік питань підсумкового контролю, модульних контролів, екзаменів, заліків (тестових завдань, теоретичних питань, задач, ситуаційних завдань тощо).
4. Список джерел (нормативна, навчальна, наукова література).

Зразок оформлення завдань для проведення підсумкового контролю наведено у додатку 8.

3. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ

Навчально-методичний комплекс навчального предмету (далі – НМКНП) складається з таких елементів:

- 1) Навчальна програма з предмету.
- 2) Лекційні матеріали.
- 3) Презентаційні матеріали (для демонстрації під час проведення навчальних занять зі здобувачами вищої освіти).
- 4) Методичні розробки (для проведення практичних занять).
- 5) Інші види навчально-методичних матеріалів (сценарії квестів, рольових ігор з поясненнями щодо їх проведення, роздаткові матеріали, каталоги ресурсів, ілюстративні матеріали, зразки процесуальних документів тощо).

НМКНП розробляється педагогічним працівником циклу, за яким закріплено відповідний навчальний предмет або групою педагогічних працівників, що включені до складу робочої групи з його розробки.

НМКНП обговорюється та схвалюється на засіданні циклу (циклів).

Навчальна програма – це документ, який деталізує навчальний зміст навчального предмету і навчальних тем, визначає навчальний час на оволодіння ними, консультації (за необхідністю) та форми контролю результатів навчання. Навчальна програма розробляється профільним підрозділом Університету, погоджується із Головним управлінням Національної поліції в області та затверджуються МВС України.

Лекційні матеріали містять основний теоретичний матеріал однієї теми навчального предмету. Тематика лекцій та перелік питань визначаються у навчальній програмі навчального предмету.

Лекційні матеріали готуються педагогічним працівником (працівниками) відповідного циклу (циклів), який несе персональну відповідальність за їх повноту та актуальність.

Текст лекції може містити приклади, ілюстративний матеріал, таблиці, що підвищують рівень теоретичного матеріалу.

Оновлення лекцій відбувається у випадку внесення змін до чинного законодавства та у разі потреби актуалізації навчального матеріалу, але не рідше одного разу на календарний рік.

Лекція оформлюється з використанням шрифту текстового редактора Word – TimesNewRoman, кегль 14, одинарний міжрядковий інтервал.

Лекція містить:

1. Титульну сторінку.
2. План.
3. Список рекомендованої літератури.
4. Виклад основного матеріалу (відповідно до плану лекції).

Лекційні матеріали обговорюються та схвалюються на засіданні циклу (циклів). Номер та дата протоколу відповідного засідання зазначається на титульній сторінці лекційних матеріалів.

Зразок оформлення лекції наведено у додатку 9.

Методична розробка (для проведення практичних занять) – документ, що формується до практичного заняття та забезпечує послідовність дій слухачів для досягнення мети практичного заняття та конкретизує підготовку їх до заняття. Тема та зміст практичної роботи визначається навчальною програмою з предмету та проводиться з метою детального розгляду здобувачами освіти теоретичних положень навчального предмету, формування вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального або групового виконання відповідно до сформованих завдань.

Методична розробка розкриває форми, засоби, методи навчання, набори завдань, ситуаційних задач різної складності для розв'язання їх здобувачами освіти на занятті.

Методична розробка містить:

1. Титульну сторінку
2. Зміст.
3. Основна частина.
4. Список рекомендованих джерел

4. ПОРЯДОК ЗБЕРІГАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ)

НМКНД зберігається в електронному та паперовому вигляді на відповідній кафедрі за винятком:

- РПНД з грифом обмеженого доступу, що зберігаються у спеціальній бібліотеці у роздрукованому вигляді;
- пакетів комплексних контрольних робіт для проведення ректорського контролю рівня знань здобувачів вищої освіти, які зберігаються у навчально-методичному відділі.

НМКНП зберігається в електронному та паперовому вигляді на відповідному циклі. Зразок оформлення титульної сторінки навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни наведений у додатку 1.

НМКНД розміщуються на сайті дистанційного навчання та в організаційно-комунікаційній системі МІА:Освіта.

НМКНП розміщуються на сайті дистанційного навчання.

Зміни до НМКНД, НМКНП вносяться з урахуванням змін у чинному законодавстві, освітніх програмах та навчальних планах. Рішення про внесення змін приймається на засіданні кафедри (циклу).

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ, ЩО МІСТЯТЬСЯ У НМКНД та НМКНП

Відповідальність за якість навчально-методичних матеріалів, що містяться у НМКНД (НМКНП) покладається безпосередньо на науково-педагогічного, педагогічного працівника (групу працівників), які забезпечували їх розробку.

Завідувачем відповідної кафедри, (відділом навчально-методичної роботи МЦППП «Академія поліції») безпосередньо здійснюються заходи щодо контролю за якістю підготовлених навчально-методичних матеріалів, що містяться у НМКНД (НМКНП) та за дотриманням встановлених термінів щодо їх розробки.

6. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Зміни та доповнення до цього Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Університету у тому ж порядку, що й саме Положення.